

OBSAH

PŘEDMLUVA

9

1. TEORIE LETU

15

1.1. Aerodynamika letounu a zařízení na řízení letu

15

1.1.1. Obecně. Definice a základní pojmy

15

1.1.2. Řízení náklonu

16

1.1.3. Klasifikace ocasních ploch, výšková kormidla, stabilizátory a směrová kormidla

25

1.1.4. Řízení podélného sklonu

26

1.1.5. Řízení zatáčení

34

1.1.6. Řízení pomocí řídicích ploch spojujících funkci křídélek a výškovky a pomocí řídicích ploch spojujících funkci směrového a výškového kormidla

35

1.1.7. Zařízení na zvýšení vztlaku

35

1.1.8. Zařízení na zvýšení odporu a ke snížení poměru CL/CD

44

1.1.9. Využívání mezní vrstvy, vířiče, zařízení na náběžné hraně

45

1.1.10. Činnost a vliv vyvažovacích plošek

45

1.2. Aerodynamika vysokých rychlostí

52

1.2.1. Definice Machova čísla

52

1.2.2. Rychlost zvuku

52

1.2.3. Aerodynamika transsonických rychlostí

54

1.2.4. Aerodynamika nadzvukových rychlostí

57

1.2.5. Kritické Machovo číslo

61

1.2.6. Vlivy na Machovo číslo

54

1.2.7. Aerodynamický ohřev

73

2. KONSTRUKCE LETADEL

77

2.1. Trup

77

2.2. Křídla

80

2.3. Stabilizační plochy

86

2.4. Přístávací zařízení

89

2.5. Elektrické propojení a uzemnění na konstrukci draku

95

3. AUTOMATICKÉ ŘÍZENÍ LETU

101

3.1. Základy automatického řízení letu včetně principů činnosti a běžné terminologie

101

3.1.1. Začlenění systémů automatického řízení do systémů řízení letu letadla

101

3.1.2. Hierarchické úrovně – stupně systémů automatického řízení

102

3.1.3. Princip činnosti

104

3.1.4. První hierarchická úroveň řízení

104

3.1.5. Druhá hierarchická úroveň řízení – autopiloty

106

3.1.6. Servomechanismy autopilota

107

3.1.7. Třetí hierarchická úroveň řízení – systémy automatického řízení letu SAŘ

108

3.1.8. Čtvrtá hierarchická úroveň řízení – systémy řízení letu

110

3.2. Zpracování řídicích signálů

110

3.3.	Provozní režimy	112
3.3.1.	Stabilizace polohových úhlů	112
3.4.	Tlumení směrového řízení	114
3.5.	Systémy zvětšené stability vrtulníků	114
3.5.1.	Systémy zvýšené stabilizace SAS	115
3.5.2.	AP stabilizace polohy v podélném a příčném kanálu	115
3.5.3.	AP stabilizace kurzu	115
3.5.4.	Visení a pomalá rychlost	115
3.5.5.	Dopředný let	116
3.6.	Automatické vyvážení	116
3.6.1.	Vyvažování aerodynamických sil a momentů	116
3.6.2.	Vyvažování momentu klopení letadla – Mach trim	117
3.7.	Propojení autopilota a navigačních zařízení	117
3.7.1.	Vedení letadla po trati ve vertikální rovině	117
3.7.2.	Módy AFS pro vedení letadla ve vertikální rovině	118
3.7.3.	Vedení letadla po trati v horizontální rovině – mód NAV	119
3.7.4.	Vedení letadla po trati v horizontální rovině – mód VOR	119
3.8.	Automatický systém ovládní výkonu pohonné jednotky	120
3.8.1.	Módy automatického systému řízení tahu	120
3.9.	Automatické přistávací systémy	121
3.9.1.	ILS – Instrument Landing System	122
3.9.2.	Kategorie provozních minim ICAO	123
3.9.3.	Konečné přiblížení před přistáním	124
3.9.4.	Let v kurzové rovině LOC	124
3.9.5.	Let v sestupové rovině GS	127
3.9.6.	Vlastní přistání	128
3.9.7.	Závěrečné fáze letu systému AFS	129
3.9.8.	Nezdařené přiblížení na přistání	132
3.9.9.	Kontrolní systémy a výskyt poruch	133
3.10.	Rejstřík použitých zkratk	134
3.11.	Seznam literatury	136
3.12.	Příklady zkušebních testů	137
4.	KOMUNIKAČNÍ A NAVIGAČNÍ PROSTŘEDKY	143
4.1.	Základní principy šíření radiových vln	143
4.1.1.	Antény	146
4.1.2.	Přenosové linky v pásmu KV	150
4.1.3.	Přenosové linky v pásmu VKV	151
4.2.	Nízkofrekvenční technika	153
4.2.1.	Interní komunikace	153
4.2.2.	Zapisovač zvuku uvnitř kabiny	153
4.3.	Nouzové vysílače polohy	154
4.4.	Úkol navigace	154
4.4.1.	Rádiové zaměřovače	156

4.4.2.	Automatický rádiový kompas	158
4.4.3.	Úhломěrné rádiové navigační systémy	164
4.4.4.	Navigační systém VOR	166
4.4.5.	Dálkoměrné systémy	172
4.4.6.	Rádiový UKV měřič vzdálenosti DME	173
4.4.7.	Rádiový výškoměr	175
4.4.8.	Systém přesných přibližovacích majáků (ILS)	177
4.4.9.	Jiné systémy pro přiblížení na přistání	188
4.4.10.	Mikrovlnný přistávací systém (MLS)	188
4.4.11.	Krytá oblast systémem MLS a princip činnosti	188
4.4.12.	Hyperbolické navigační systémy	192
4.4.13.	Omega	194
4.4.14.	Loran C	195
4.4.15.	Dopplerův navigační systém	200
4.4.16.	Prostorová navigace RNAV	201
4.5.	Družicové navigační systémy	203
4.5.1.	Základy družicové navigace	203
4.5.2.	Systém GPS	209
4.5.3.	Systém GLONASS	214
4.5.4.	Podpůrné systémy družicové navigace	215
4.6.	Sekundární přehledový radar	216
4.6.1.	Dotazovač	217
4.6.2.	Monopulsní SSR (MSSR)	218
4.6.3.	Odpovídač	218
4.6.4.	Mód S	219
4.7.	Povětrnostní radar	223
4.8.	Typické elektronické systémy letadel	225
4.8.1.	Centrální elektronický systém monitorování letadla (ECAM)	225
4.8.2.	Indikační systémy motoru a systémy výstrahy posádky (EICAS)	229
4.8.3.	Elektronický systém letových přístrojů (EFIS)	233
4.8.4.	Systémy optimalizace letu (FMS)	235
4.8.5.	Inerciální navigační systém (INS)	238
4.8.6.	Výstražný a protisrážkový systém (TCAS)	248
4.8.7.	Komunikace ACARS a výměna zpráv	254
4.9.	Dodatek	258
4.9.1.	Amplitudová modulace	258
4.10.	Literatura	260
4.11.	Obrazová příloha ke kapitole 4	262
5.	ELEKTRICKÝ SYSTÉM LETADLA	271
5.1.	Instalace a nabíjení akumulátorů	271
5.1.1.	Kapacita akumulátorů	274
5.2.	Zdroje stejnosměrného proudu (DC)	275
5.2.1.	Rozvod elektrického proudu (DC)	277
5.3.	Zdroje střídavého proudu (AC)	278
5.3.1.	Rozvod elektrického proudu (AC)	279

5.4.	Měníče	282
5.5.	Transformátory	284
5.6.	Jištění palubních sítí	285
5.7.	Pomocná energetická jednotka (APU)	285
5.8.	Nouzové zdroje energie	286
5.9.	Praktický popis elektrického systému letadla kategorie JAR 23 se vzletovou hmotností do 5 700 kg	286
6.	VÝBAVA A ZAŘÍZENÍ	289
6.1.	Nouzová a bezpečnostní vybavení	289
6.1.1.	Požadavky na nouzové vybavení	289
6.1.2.	Sedadla, stroje a upínací pásy	300
6.2.	Vybavení kabin, nákladové prostory a schody	302
6.2.1.	Uspořádání kabiny	302
6.2.2.	Uspořádání vybavení	304
6.2.3.	Instalace zařízení v kabině	306
6.2.4.	Zábavní zařízení v kabině	307
6.2.5.	Instalace palubní kuchyně	308
6.2.6.	Vybavení na manipulaci s nákladem a jeho upevnění	309
6.2.7.	Schody	313
7.	ŘÍZENÍ LETU	315
7.1.	Primární řízení – křídélka, výškové kormidlo, směrové kormidlo, spojler	315
7.2.	Vyvážení letových režimů a sil v řízení, ovládání a vyvážení	326
7.3.	Aktivní vyvážení letadla	329
7.4.	Prostředky na zvýšení vztlaku	330
7.5.	Rušení vztlaku, aerodynamické brzdy	334
7.6.	Systémy řízení – s pohonem mechanickým, hydraulickým, pneumatickým a elektrickým, elektroimpulzní aktivní řízení letu	337
7.7.	Přídavné systémy v řízení - umělý cit, tlumení směrového řízení, systém vyvážení podle Machova čísla, omezovač výchytky směrového kormidla, blokování kormidla	345
7.8.	Systém varování a ochrany před pádem	348
8.	PŘÍSTROJOVÉ SYSTÉMY A AVIONIKA	351
8.1.	Úvod	351
8.2.	Popis veličin, měřených letovými přístroji	351
8.3.	Definice výšky letu	352
8.4.	Metody měření výšky letu	353
8.5.	Nastavení barometrických výškoměrů	354
8.6.	Barometrický výškoměr	354
8.7.	Kalibrace barometrického výškoměru	357
8.8.	Měření rychlosti letu	358
8.9.	Měření vzdušné rychlosti letu bez uvažování stlačitelnosti vzduchu	359
8.10.	Měření vzdušné rychlosti letu při uvažování stlačitelnosti vzduchu	361

8.11.	Měření skutečné (pravé) vzdušné rychlosti	363
8.12.	Konstrukce rychloměrů pro měření kalibrované a skutečné vzdušné rychlosti	364
8.13.	Měření vertikální rychlosti	366
8.14.	Měření vertikální rychlosti pomocí variometru	366
8.15.	Křídélkový variometr	367
8.16.	Variometr s tlakoměrnou krabicí	368
8.17.	Konstrukce variometru s tlakoměrnou krabicí	369
8.18.	Ukazovací části aerometrických přístrojů	372
8.19.	Snímače aerometrických veličin	375
8.20.	Konstrukce snímačů celkového a statického tlaku vzduchu	377
8.21.	Snímče teploty vnějšího vzduchu	380
8.22.	Snímče úhlu náběhu a úhlu vybočení	382
8.23.	Gyroskopické přístroje	383
8.24.	Precesní pohyb gyroskopu	384
8.25.	Chyby mechanických gyroskopů	385
8.26.	Použití mechanických gyroskopů na letadle	386
8.27.	Měření absolutního podélného a příčného sklonu pomocí umělého horizontu	387
8.28.	Měření úhlové rychlosti zatáčení	391
8.29.	Koordinace letu do zatáčky	392
8.30.	Měření kursu letadla	393
8.31.	Měření kursu pomocí zemského magnetického pole	397
8.32.	Magnetický kompas s permanentním magnetem	398
8.33.	Kompenzace deviační chyby kompasu	399
8.34.	Snímače zemského magnetického pole	400
8.35.	Gyromagnetický kompas	402
8.36.	Systémy pádového varování	404
8.37.	Další letadlové systémy	405
9.	SVĚTLA	409
9.1.	Vnější osvětlení – navigační, přistávací, pojižděcí, na zjištění námrazy	409
9.2.	Vnitřní osvětlení – kabiny cestujících, posádky a nákladového prostoru	412
9.3.	Nouzové osvětlení	413
10.	PALUBNÍ SYSTÉMY ÚDRŽBY	417
10.1.	Úvod	417
10.2.	Rozmístnění	417
10.3.	Obsluha a komponenty	418
10.4.	Přidružená zařízení	419
	KONTROLNÍ OTÁZKY	421
	SEZNAM SYMBOLŮ A ZKRATEK	443
	POUŽITÁ LITERATURA	449